

*Radovan Bogojević**

Integracije bez granica

BBC world news: 18 h	CNN news: 19.30h
Hasina back in Bangladesh (2 mins.)	French pres.-elect Sarkozy works on forming govt.
Queen Elizabeth visiting president of USA (4 mins.)	Pressure to quit builds, but PM Olmert hanging on Three year old vanish
Court suspend inquiry (30 secs.)	Cameroon officials find wreckage, say no survivors Britain`s Queen Elizabeth II visits White House
2 US soldiers killed near Kabul (30 secs.)	Three year old vanish
20 people killed in explosion in Iraq (30 secs.)	Britain`s Queen Elizabeth II visits White House
Economy & Business (1 min.)	
Free Alan (2 mins.)	
Row over proposed italian law (20 secs.)	
Turkish presidential election crisis (20 secs.)	
Sport (3 mins.)	
Elections in Nigeria (20 secs.)	
Elections in France (4 mins. 30 secs.)	
Tourism in Germany (3 mins.)	
Alcohol damages for Seoul woman (1 min.)	
Weather report	

* Autor je student Sveučilišta u Podgorici

RTCG, Dnevnik, 19.30 h -javni servis-	TV IN Dnevnik, 22:30 h
Region- Srbija, (izbor predsjednika parlamenta I rekacije, 6 min.)	Lokalne vijesti - Policija - 4 min
Region Kosovo (2 min.)	Lokalne vijesti (Zekovic) - 1 min
Evropske i evro-atlanske integracije (5 min.)	Integracije (EUFOR) - 2 min
Lokalne vijesti (3 min.)	Lokalne vijesti (ekonomija) - 3 min
Svijet (Sarakozy 2 min.)	Region (Srbija i Kosovo) - 2 min
Sport (2 min.)	Svijet (Iraq) - 30 sec
	Lokalne vijesti (USAID I projekti) - 2 min
	Lokalne vijesti (zakon o radu) - 2 min
	Region (ekonomija) - 30 sec
	Lokalne vijesti (zakon) - 2 min
	Sport - 1 min

U istraživanju provedenom tijekom jednoga dana teško je donijeti ozbiljnije zaključke, ali se ipak može primijetiti nekoliko zanimljivih pojava. Na prvi pogled, proučavajući tablicu u kojoj su prikazane vijesti BBC-a, CNN-a i domaćih IN televizije i Javnog servisa, reklo bi se da crnogorskim elektroničkim medijima, zaključujući samo na osnovi ovog jednodnevnog istraživanja, nimalo ne prijete opasnost od globalizacije i unifikacije medija. Naime, na dan ispitivanja, crnogorski mediji jedva da su izvijestili o događajima u svijetu. Javni servis je dao vijest od 2 minute o Sarkozijevoj pobjedi u Francuskoj, a IN televizija jedva 30 sekundi o sukobima u Iraku. Kada se zna da crnogorske televizijske kuće nisu dio internacionalnih korporacija, da same u potpunosti određuju svoju programsku shemu, možemo zaključiti da su crnogorski elektronički mediji zapravo izbjegli zamke globalizacije, unifikacije i uopće utjecaja globalnog na lokalno, što se *a priori* postavlja kao negativno. No, taj pozitivan učinak može se promatrati i s druge strane. Možemo se zapitati zaslužuju li crnogorski građani bolje izvještavanje o događanjima u svijetu, i tko to manipulira elektroničkim medijima ako to ne čine globalne medijske kuće (uvijek netko manipulira)?

Odgovor na prvo pitanje čini se jednostavan. Prosječni crnogorski građanin zaslužuje više informacija o događanjima u svijetu nego što može stati u 30 sekundi televizijskog dnevnika. Pravo pitanje je, međutim, da li to njega zanima. Mnogi čimbenici utječu na gubitak zanimanja za svjetske

dogadaje. Prvo, Balkan je na svu sreću prestao biti središte (ratnih) zbivanja i zato se čini da svjetski događaji mnogo manje utječu na lokalne događaje nego što je to bilo u razdoblju kada se u svakoj internacionalnoj instituciji raspravljalo o sudbini ovih prostora. Drugo, prema zadnjim istraživanjima manje od 15% Crnogoraca ima putovnicu, a broj onih koji putuju vjerojatno je niži. Možda posljedica tranzicijskog razdoblja, možda samo nezainteresiranost, sigurno je da crnogorski građanin ne želi ili ne može ići u „bijeli svijet“, što se odražava na želju da primi informacije iz toga svijeta. Treće, vijesti iz svijeta u posljednje vrijeme svodile su se na šablonu „nemiri na Bliskom istoku - nesreće negdje u svijetu“. Budući da u Iraku svaki dan stradavaju ljudi, sumnjam da je ikome više zanimljivo čuti šturu vijest o postavljenoj bombi, broju mrtvih i ranjenih. Crnogorski elektronički mediji, nažalost, nemaju stalna dopisništva iz svijeta koja bi svojom prisutnošću događaj činila zanimljivijim i prihvatljivijim publici. Da ne ocnimo previše crnogorsku nezainteresiranost za vijesti iz svijeta, Javni servis ima nekoliko emisija koje se bave upravo ovom tematikom, a kvalitetne su i gledane. S druge strane, ako ponovno pogledamo tablicu, vidjet ćemo da su praktički vijesti iz regije zamijenile vijesti iz svijeta. Nekada je na ovim prostorima postojala država koja se zvala SFRJ, u kojoj je većina sadašnjeg crnogorskog stanovništva živjela tako da su danas vijesti iz regije zapravo vijesti iz bivših republika SFRJ. Zanimanje za te vijesti je normalno zbog mnogobrojnih veza, obiteljskih, prijateljskih, gospodarskih koje još uvijek povezuju ova područja. Tu je također Kosovo, pitanje koje se još uvijek tiče mnogih, što povećava zanimanje za regiju. Naravno, i ovo je podložno manipulacijama, tako da su onog dana kada je provedeno istraživanje, a i drugih dana, iz Srbije dolazile samo vijesti s negativnim predznakom, što je valjda bio pokušaj da se pokaže što bi nas očekivalo da nismo izborili neovisnost.¹

Kada sam spominjao druge opasnosti za neovisnost crnogorskih elektroničkih medija, prvenstveno sam mislio na manipulaciju iznutra, od lokalnih moćnika. Da ne bih skrenuo s teme, bavit ću se samo nekim manipulacijama koje su neposredno povezane s globalizacijom, a to je proces europskih i euroatlantskih integracija. Iz tablice vijesti vidimo da integracijski procesi u razne institucije zauzimaju značajan udjel, posebno u Javnom servisu. Europske integracije nisu negativan proces i mogu donijeti mnogo dobrog jednoj postratnoj i postkomunističkoj zemlji. Problem je u

¹ Tog dana za predsjednika srpskog parlamenta bio je izabran Tomislav Nikolić, član Srpske radikalne stranke, desničarske partije koja koketira s fašizmom.

tome što u medijima nema druge strane tih procesa. Na prste se mogu pobrojati slučajevi kada je netko na televiziji argumentirano, bez primjesa nacionalizma, govorio o lošim stranama pristupanja EU-u. Euroskepticizam gotovo da ne postoji u Crnoj Gori, svaka vrsta alternative ocjenjuje se kao protivljenje reformama i vraćanje na staro. Nekadašnju komunističku ideju o samoupravljanju istom je snagom zamijenila zamisao o integriranju, pa iako sad ima nekoliko medijskih kuća za razliku od one jedne komunističke, jednoulje i neobjektivnost gotovo su na istoj razini. A najgore jest upravo to što oni koji najviše govore o Europi, rade stvari koje baš nisu u najboljoj europskoj tradiciji, i sve je to pokriveno raznim ugovorima o stabilizaciji, pridruživanju, približavanju novim zajmovima od MMF-a i Svjetske banke i sl. Čini se da je za pravi euroskepticizam potrebno više političke svijesti, do koje s takvim izvještavanjem elektroničkih medija sigurno nećemo stići.

Na kraju vrijedi spomenuti i strukturu vijesti na BBC-u i CNN-u toga dana. Primjećujemo ono što je šablona za velike medijske kuće - izvještava se o nesrećama i političkim promjenama koje mogu imati posljedice. Ako malo dublje zagledamo, vidjet ćemo da su afirmativne vijesti, tipa kraljičina posjeta ili izvještaja o turizmu vezane isključivo za zemlje Zapadne Europe i Sjeverne Amerike. Teško se može očekivati neka vijest iz Bjelorusije ili Sjeverne Koreje a da ne govori o nasilju i kršenju ljudskih prava. No, takva analiza medijskog imperijalizma provedena na samo jednome danu, bila bi suviše proizvoljna, pa se nećemo baviti ovom ozbiljnom temom.